

pda. extensa al N. de Gilet, uns 20 k. dret al N. de València: no és exactament un cim, com ho posa IGC, perquè s'hi inclou la clotada compresa entre la *Creu del Sant Esperit* (nom del Convent del St. E., d'allí sota), i el *Puntal del Pinet* («*Chocainet*» segons l'IGC).

L'estructura del mot *Xocainet* en recorda una de molt corrent en àrab: la dels diminutius en *-ā-i*, i ben cert *-et* no s'hi oposa. Si fos, però, verament àrabic seria d'una arrel *šqn* o *škn* que no existeix en aquesta llengua; hi trobem només un mot *xicān* en *PAlc.* traduït «toronjil, abejera» (Dozy dubta si interpretar-ho *šiqān*, *Suppl.* I, 779b); atesa la manca d'aqueixes arrels, tampoc podríem pensar en l'arrel existent *šqq* ('badar, tallar, migpartir') car llavors hi hauria *qq* doble en *PAlc.* Cal, doncs, pensar que sigui mossàrab aquest nom de planta, i en natural relació amb *čoka* (supra) i cat. *soca* TSUCCA, radical apropiat per a fitònims com els cat. *socallada*, *socollada*, *soco*; que hi hagi vocal *i*, no pas *o* en *PAlc.*, no importa gaire, vista la labilitat del vocalisme en tots els parlars àrabs.

En principi ecològic no hi ha escrupol, no sols perquè aqueixes valls són plenes d'abelles que xucen les plantetes —com vaig veure trepitjant-les—, sinó que realment Cavanilles hi registra la '*Melissa fruticosa*' = val. *poliol blanc*, i la '*Melissa officinalis*' = '*tarongina*', i encara una altra espècie del gènere '*Melissa*' (II, 333; anàlogament, Masclans).

Lavors tenim dret a suposar que *Xocainet* vingui d'un plural fem. àrab, en *-āt*, d'un mossàrab *čokajna*, variant valenciana del *xicān* del mossàrab granadí. No és forçós creure que intervingui aquí el diminutiu àrab, encara que hi hagi contribuït perquè també hem de comptar amb el sufix romànic *-AGO*, *-AGINIS*, tan típic dels noms de plantes (*Medicago* etc.) o *APILIAGINE, d'on el val. *abellatge* (*DECat.*), *tintillain* etc.: que apareixeria aquí en la forma *-aina*, i reduït a *-an(a)* en el granadí, cf. *lantana* LENTAGINE, it. *fiumana* (*DECat.* IV, 60b17, cf. a46ss.) FLUMAGINE etc.

En la ciutat de València hi ha un carrer *Xocainet* en el distr. 15 (segons el «Callejero» de 1963), nom que sembla venir-li del Tossal del *Xocainet* (que es deu veure en enfilada des d'aquest carrer, i o bé és un duplicat del mateix nom, car verament són paratges ben llunyans? I de fet en veurem duplicats.

Renunciem a la conjectura (que jo havia fet) que *Xocainet* vingues d'una variant del nom de la xicoira (variant merament suposada, i injustificada) (*DECat.*) Hi ha verament *Socainet*, nom d'un morisc de Senija (XXXIV, 107.27), que devia pendre nom d'un altre planter de la '*Melissa*', per si bé ací amb *č-* (cf. TSUCCA) en lloc de la *č* mossàrab.

Ara bé, això ens dóna l'etim. d'uns noms de pobles valencians de la zona xurra. *Zucaina*, vila a

ponent de Llucena, en l'alta vall de Millars, que ja apareix en el cens de 1609, escrit *Sucaina*, amb 84 cases de cristians vells (Reglà, p. 105) obedients al Duc de Villahermosa, i *Sacayna*, amb 66 en l'avaluació governativa de c.1600 (*El Arch.* IV, 385). Forma on tenim el nom de planta en singular, i de nou amb *č-*. I d'altra banda *Sacañet*, poble més petit, prop de Caudiel, p. jud. de Viver, a la r. del Villar del Arzobispo: oit *sakanēt* a Casinos: on torno a tenir el pl. àrabic en *-et*, i un vocalisme inicial, semblant al de *xicān* de *PAlc.*, mentre que en *Zucaina* acabem de veure totes dues variants.

Xocaibo, V. *Xuaiþ* *Xocainet*, V. *Xoca*

XODOS

Poble important i antic, de l'Alt Maestrat al Nord de Llucena, uns 35 k. al Nord-Est de Castelló de la Plana, sota el Penyagolosa.

PRON.LOCAL: *čōdos* a l'Alcora, J.G.M., 1935; jo ho vaig anotar igual a Vistabella, el 1935 (Ll. j 75); a d'altres vaig oir *čōus* (*DECat.* VII, 59a34) enq. a Xodos, 1961 (XXIX, 88-95). *Gentilici*: *xodencos*.

MENCIONS ANT. 1235: «*Villamalud*, Bordelos Arcos, *Xoda*. Bueynegro, Villamalea» (Villanueva, *Vi.Lit.* III, 228, §5.13): on reconeixem també *Villamalur*, *Serra del Boi*, que és a l'altra banda del Penyagolosa, enfront de *Villamalefa* i Villamalur. 1276: «*Ačaneta et Chyodos*» (Navarro Tomás, *Docs. Ling. Alto Aragón* 38.56, 59): encara que sigui en un doc. datat a Osca, no dubtem de la identificació amb *Xodos*, puix que va amb Atzeneta. S.XVI: *Chodos* (Memorial *Muñoz*: *BSCC* XIV, 430). 1619: vila de *Chodos*, en un doc. original que vaig llegir al petit arxiu municipal de la població durant la meua enq. 1609: *Chodos*, 34 cases de cristians vells, obedients al Duc de Villahermosa (Reglà, p. 105); id., amb 42 en l'avaluació governativa de c.1600 (*El Arch.* IV, 385a). No figura en els censos de moriscos del S. XVI.

Però és importantíssima i molt notable l'extraordinària antiguitat del gentilici *xodenc*, de data arcaica, i ben anterior a la Conquesta catalana, car des del mossàrab valencià s'expandí a autors àrabs de Mallorca, d'Andalusia i d'altres terres. Ja en el S. X, consta com nom d'un gènere de falcons «que es criaven en el Regne de València». El cordovès Rabí Ben Zaid (S.X) els anomena *sudāniq* o *sadānqāt* (Dozy, *Suppl.* I, 738b739a), que són plurals àrabs; el segon plural regular en *-āt* d'un femení mossàrab *šōdenka* (un poc alterat en *šādanka*); i el primer plural fort d'un singular *šōdenk*, o bé els moros prengueren per *-a* femenina la *-o* final del mossàrab *šōdenko*: com sigui que en l'escriptura àraba la *-o* i la *-a* es representaven amb símbols quasi iguals (el del *bi* i el del